

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік та оподаткування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»

на тему: «Особливості обліку та контролю витрат на прикладі ТОВ «ІТЕРІС»

Виконавець:

Студентка ЦЗДФН
Дроздова Олена Сергіївна

_____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач
Бойко Ольга Станіславівна

_____
/підпис/

ОДЕСА – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Головними умовами ефективного управління виробничим підприємством у ринкових умовах господарювання є повнота, достовірність та оперативність інформації про витрати. Тому центральною підсистемою інформаційній системі бухгалтерського обліку є облік витрат виробництва. З розвитком ринкових відносин та початком глобалізаційних процесів в економіці урізноманітнюються види витрат промислового підприємства, розширюється спектр підходів до тлумачення цього поняття та їх управління. Витрати є складним економічним явищем, яке тісно пов'язане з усіма елементами процесу управління промисловим підприємством. Оптимальна структура витрат повинна забезпечувати безперервність виробництва та впливати на показники діяльності підприємства через показники прибутковості та рентабельності.

Підприємства постійно працюють над оптимізацією власних поточних витрат та шукають шляхи економії ресурсів: створення додаткових грошових резервів для інвестування у власний розвиток, необхідність зменшення собівартості продукції або послуг для зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку, а також збільшення обсягів виробництва продукції. Від належної організації обліку витрат та калькулювання собівартості продукції залежать рівень економічного управління підприємством, ступінь впливу результатів діяльності окремих підрозділів на підвищення ефективності виробництва, обґрунтованість планування якісних та кількісних показників й оптимальне ціноутворення.

Також важливу роль відіграє контроль над витратами підприємства, який є невід'ємною, постійно діючою функцією системи управління підприємством. Кожному підприємству необхідно мати чітко врегульовану систему внутрішнього контролю, оскільки це основа для прийняття управлінських рішень.

Проблеми обліку витрат діяльності підприємства постійно знаходяться у центрі уваги багатьох відомих учених. Значна увага їм приділена в працях Ф.Ф. Бутинця, М.Г. Чумаченка, С.Ф. Голова, М.С. Пушкаря, В.І. Єфіменка, Б.М. Литвина, Ю.Я. Литвина, М.Р. Лучка, В.В. Сопка, З.В. Гуцайлюка та ін.

Проте недостатнє усвідомлення на практиці значення витрат підприємства при формуванні повної собівартості послуг призводить до невірних управлінських рішень, що негативно впливає на фінансовий результат діяльності вітчизняних підприємств сфери послуг.

Актуальність та висока соціально-економічна значущість проблеми управління витратами зумовлює необхідність дослідження теоретичних аспектів та практичного застосування порядку обліку витрат підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та методичних положень обліку та контролю витрат діяльності підприємства, а також розкриття методики обліку, контролю та аналізу витрат на прикладі досліджуваного підприємства та надання практичних рекомендацій щодо їх удосконалення. Для досягнення поставленої мети слід вирішити наступні **завдання**:

- дослідити економічну сутність та класифікацію витрат;

- визначити особливості відображення витрат відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності;
- навести шляхи та методи оптимізації витрат на підприємствах;
- охарактеризувати діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Ітеріс»;
- навести документальне оформлення та особливості обліку витрат на підприємстві;
- визначити порядок оподаткування витрат згідно чинного законодавства;
- проаналізувати динаміку, складу та структуру витрат і фінансового стану ТОВ «ІТЕРІС»
- дослідити мету, задачі та порядок внутрішнього контролю витрат на підприємстві;
- застосувати методи економіко-математичного моделювання для удосконалення діяльності підприємства.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження є процес забезпечення оперативною інформацією про господарські операції з обліку та контролю витрат діяльності підприємства. Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних положень обліку, контролю та аналізу витрат діяльності у ТОВ «ІТЕРІС».

Методи дослідження. Для досягнення мети та вирішення завдань, що визначені у кваліфікаційній роботі були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Так, для визначення сутності виробничих витрат був застосований історичний та діалектичний метод; для визначення місця витрат у системі бухгалтерського обліку підприємства – системний підхід. Також під час дослідження використовувались методи аналізу, синтезу, узагальнення, спостереження, прийоми групування.

Інформаційна база дослідження. Джерелами для вирішення завдань кваліфікаційної роботи виступають: Податковий кодекс України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, періодичних видань, електронні ресурси мережі Інтернет, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, кошториси витрат, фінансова, податкова та статистична звітність ТОВ «ІТЕРІС».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти бухгалтерського обліку витрат підприємства**» розглянуто економічну сутність витрат та визначено класифікації витрат, досліджено порядок відображення витрат відповідно до міжнародної практики обліку, визначені шляхи та методи оптимізації витрат на підприємствах.

У другому розділі «**Діюча система обліку витрат в ТОВ «ІТЕРІС»**» наведено загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізовано порядок відображення витрат у ТОВ «ІТЕРІС», розглянуто первинні документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку досліджуваного підприємства, а також

фінансову звітність. Визначено особливості обліку транспортно-експедиторської діяльності підприємства для цілей оподаткування. Розроблено ряд рекомендацій, щодо поліпшення обліку операцій на ТОВ «ІТЕРІС».

У третьому розділі «**Контроль і аналіз витрат у системі управління ТОВ «ІТЕРІС»**» визначено методику внутрішнього контролю операцій на підприємствах транспортно-експедиторської галузі, проведено аналіз результатів діяльності ТОВ «ІТЕРІС», розроблено на підставі математичного моделювання шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У роботі проведено теоретичне обґрунтування та розроблено практичні рекомендації з організації обліку та внутрішнього контролю витрат операційної діяльності з метою забезпечення ефективного функціонування ТОВ «ІТЕРІС». Відповідно до поставлених завдань та результатів проведеного дослідження зроблено основні висновки.

Для підприємств різної галузі використовуються різні класифікації витрат операційної діяльності, які розробляються виходячи із особливостей діяльності того чи іншого підприємства. Для експедиторських підприємств специфіка послуг обумовлює особливості облікової відображення та внутрішнього контролю. Система організації обліку витрат повинна забезпечувати стабільність розвитку господарюючого суб'єкта, сприяти досягненню стратегічних цілей і вирішення поточних завдань, гарантувати повноту і підтримувати надійність системи фінансової звітності, а також дотримання чинного законодавства і нормативної документації.

Вирішальним значенням для оцінки результативності експедиторських послуг є показник собівартості транспортно-експедиторських послуг. Процес обліково-інформаційного забезпечення механізму оптимізації собівартості транспортно-експедиторських послуг потребує вдосконалення, що дозволить дотримуватися заданого клієнтом рівня якості з одного боку, та ефективно здійснювати свою господарську діяльність за умов конкурентного середовища з іншого.

Також необхідно належно організувати документування витрат, для чого необхідно визначити об'єкту бухгалтерського обліку, оцінити інформативні запити користувачів облікової інформації, обґрунтувати систему показників, які є доцільними для включення до форм первинних документів та забезпечити контроль за додержанням встановленого порядку їх оформлення, розробити форми первинних документів, адаптовані до потреб управління витратами та розробити графік їх документообігу.

Основним видом діяльності ТОВ «ІТЕРІС» є інша допоміжна діяльність у сфері транспорту.

Організаційно-функціональна структура компанії лінійна. Організація поточної та перспективної діяльності підприємства покладена на директора, який несе відповідальність за її здійснення.

За результатами аналізу діяльності за 2017-2019 роки у підприємства чистий дохід від реалізації послуг збільшувався та становив у 2019 році 5613 тис. грн.

Собівартість наданих послуг також збільшилася. Темпи збільшення собівартості перевищують темпи збільшення чистого доходу від реалізації, що призводить до зменшення валового прибутку з у грн. чистого доходу. У підприємства фінансовий результат від операційної діяльності протягом періоду, що досліджувався, збільшився на 833 тис. грн. Чистий фінансовий результат ТОВ «ІТЕРІС» за два роки збільшився у 2,2 рази.

Показники фінансової стабільності відображають суттєву залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Так співвідношення залученого та власного капіталу в 2019 році було 13,7. Коефіцієнт фінансової залежності за два роки поступово зменшився та все одно залишається критично великим. Позикові кошти перевищують власний капітал в 14,8 раз, тобто підприємство не в змозі покрити поточні зобов'язання власним капіталом.

Показники ліквідності підприємства відображають достатній її рівень. Значне збільшення поточних зобов'язань призвело до того, що коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився з 0,28 у 2017 році до 0,21 у 2019 році при тому, що грошові кошти підприємства за два роки також збільшилися. Збільшення заборгованості як дебіторської так і кредиторської вплинуло на показник чистого оборотного капіталу, який за період 2017-2019 роки збільшився на 1051 тис. грн та досяг значення 1055 тис. грн. Частка оборотних активів у складі загальних активів складає 95% у 2019 році, що обумовлене специфікою підприємства сфери послуг.

Показники прибутковості ТОВ «ІТЕРІС» свідчать про те, що підприємство є рентабельним. Рентабельність реалізації у 2019 році склала 25%.

За результатами аналізу діяльності ТОВ «ІТЕРІС» можна дійти висновку, що підприємство постійно розвивається та збільшує обсяги реалізації. В цьому випадку ми рекомендуємо підприємству звернути увагу на співвідношення власних та позикових коштів та оптимізувати їх шляхом збільшення частки власного капіталу.

ТОВ «ІТЕРІС» у своїй діяльності використовує два типи договорів транспортного експедирування: 1) діючи від імені клієнта; 2) діючи у відносинах із третіми особами від свого імені.

Бухгалтерський обіг операцій підприємства в цілому відповідає вимогам чинного законодавства та відображається відповідно до національних стандартів. Проте було визначено низку невідповідностей серед яких наступні:

Вся сума загальновиробничих витрат, що була накопичена за місяць ТОВ «ІТЕРІС» списується у витрати виробництва без розподілення на постійні та змінні, розподілені та нерозподілені. В свою чергу це зменшує контроль за необґрунтованими перевитратами.

Витрати, пов'язані зі збутом послуг – це заробітна плата менеджерів по роботі з клієнтами, амортизація основних засобів, які використовуються відділом по роботі з клієнтами відносяться до складу адміністративних витрат. Ми вважаємо, що такі витрати необхідно відображати у складі витрат на збут з використанням рахунку 93. Рахунок 93 «Витрати на збут» підприємством взагалі не використовується.

Перелік статей адміністративних витрат у ТОВ «ІТЕРІС» не передбачений, тому ми радимо розробити перелік статей таких витрат.

Кошти, що отримані підприємством на користь третіх осіб по договорах доручення за своєю сутністю не є оплатою від покупців, тому ми вважаємо, що ці кошти необхідно відображати на рахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» замість рахунку 36 «Розрахунки з покупцями».

Дослідження порядку внутрішнього контролю ТОВ «ІТЕРІС» відобразило, що на підприємстві відсутня служба внутрішнього контролю та Положення про внутрішній контроль. Створення окремого підрозділу внутрішнього контролю та формування його централізованої організації є недоцільним, оскільки підприємство відноситься в категорію малих підприємств. Тому система внутрішнього контролю у ТОВ «ІТЕРІС» є децентралізованою.

Контрольні функції, що виконуються керівниками різних ланок управління ТОВ «ІТЕРІС», не визначені в посадових інструкціях. Більшість контрольних функцій зосереджено у виконавчого директора, який є і засновником підприємства.

На підприємстві відсутній документообіг, що призводить до несвоєчасного відображення фінансово-господарських операцій у бухгалтерському обліку та слабкої інтеграції функцій контролю з іншими ланками управління. Тому ТОВ «ІТЕРІС» варто розробити графік документообороту у вигляді переліку робіт щодо створення, перевірки та обробки документів, які виконуються підрозділами підприємства та окремими виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та строків виконання.

Усунення у практичній діяльності визначених недоліків сприятиме подальшому вдосконаленню організації обліку витрат транспортно-експедиторських операцій ТОВ «ІТЕРІС», що у подальшому позитивно вплине на всю господарську діяльність в цілому.

АНОТАЦІЯ

Дроздова О.С. «Особливості обліку та контролю витрат на прикладі ТОВ «ІТЕРІС».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності», Одеський національний економічний університет, м. Одеса, 2020 рік.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю витрат транспортно-експедиторських компаній, методика та організація обліку і внутрішнього контролю у ТОВ «ІТЕРІС».

Проаналізовано сутність та класифікацію витрат діяльності підприємств, визначено особливості обліку витрат транспортно-експедиторських підприємств, досліджено міжнародну практику обліку витрат, визначено шляхи оптимізації витрат, досліджено особливості обліку та внутрішнього контролю витрат ТОВ «ІТЕРІС», проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства, побудовано економіко-математичну модель ефективності діяльності ТОВ «Ітеріс» визначено шляхи удосконалення обліку та контролю.

Запропоновано визначити постійні та змінні загальновиборничі витрати, використовувати в обліку рахунок 93 «Витрати на збут», розробити перелік статей адміністративних витрат, розробити графік документообігу, відображати грошові кошти, що надійшли від замовників на користь третіх осіб на рахунок 685 підвищити оперативність оформлення та обробки інформації.

Ключові слова: транспортно-експедиторська діяльність, витрати, прибуток, рентабельність, облік, контроль.

ANNOTATION

Drozdova O. «Features of accounting and control of expenses by the example of ITERIS LTD
Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «071 Accounting and taxation»
(code and name of the specialty)

under the master's program “Accounting, audit and taxation of entrepreneurial activity”. – Odessa National
(title of master program)

Economic University. – Odessa, 2019.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of accounting and control of expenses in freight forwarding companies, methods and organization of accounting and internal control in ITERIS LTD

The essence and classification of costs of enterprises were analyzed, the peculiarities of cost in freight forwarding enterprises were determined, the international practice of cost accounting was studied, the ways of cost optimization were determined, the peculiarities of accounting and internal cost control of ITERIS LLC were studied, the financial analysis of economic activity was performed, the economic and mathematical model of efficiency of activity of ITERIS LLC was constructed, the ways of improvement of the account and control were defined.

It was proposed to determine fixed and variable overhead costs, to use account 93 "Sales costs", to make a list of items of administrative costs, to develop the schedule of document circulation, to reflect the money received from customers in favor of the third parties on the account 685 to increase efficiency of registration and information processing.

Keywords: freight forwarding activity, expenses, profit, profitability accounting, control